

**Правовий
Світ**

**Громадська організація
«Правовий світ»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СУЧАСНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПРЕДСТАВНИКІВ ЮРИДИЧНОЇ
НАУКИ – ПРОГРЕС ЗАКОНОДАВСТВА
УКРАЇНИ МАЙБУТНЬОГО»**

м. Дніпропетровськ, 24 лютого 2013 р.

Дніпропетровськ, 2013

*Германюк М.О.,
к.ю.н., викладач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету*

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ У ФРАНЦІЇ: ШЛЯХИ ЗАПОЗИЧЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ УКРАЇНИ

До найбільш стабільних та організованих у світі, на думку В.Б. Авер'янова, і з ним варто погодитися, належить державна служба у Франції [1, с. 536], яка є повністю регламентованою і представляє собою закриту систему службової кар'єри. Державна служба Франції регулюється нормами адміністративного законодавства і державної служби як його частини, зокрема Загальним статутом державних службовців, який включає чотири основних закони, а саме: Закон про права та обов'язки державних службовців від 13 липня 1983 року № 83-634; Закон про центральну державну службу від 11 січня 1984 року № 84-16; Закон про територіальну державну службу від 26 січня 1984 року № 84-53; Закон про державних службовців системи охорони здоров'я від 09 січня 1986 року № 86-33, Декрет № 85-986 від 16 вересня 1985 року «Про особливості деяких службових станів службовця держави та деяких форм остаточного припинення виконання службових обов'язків» [2, с. 153-154]. Саме у них чітко закріплено перелік принципів державної (публічної) служби, на жаль, немає, хоча аналіз їх положень дозволяє виділити найбільш загальні правила вступу та проходження державної служби, тобто організаційні та процедурні принципи державної служби. Найважливішим принципом державної служби Франції є принцип компетенції, який реалізується через запроваджені конкурсні іспити перед прийняттям на державну службу. Рівний доступ до державної служби (принцип визначений Конституцією Франції з 1789 року) забезпечується за рахунок існування відповідних процедур найму, з метою: забезпечення справедливих процедур відбору за єдиним критерієм заслуг, відбір майбутніх державних службовців не лише за рівнем набутих ними знань, а й їх навичок та здібностей, організація таких процедур, які не матимуть жодного стримуючого впливу на кандидатів [3]. Разом із тим вказаний принцип лише фрагментарно регламентований у ст. 19 спеціального нормативно-правового акту – Закону «Про статутні положення стосовно публічної служби держави», відповідно до якого набір службовців здійснюється шляхом проведення конкурсу [4, с. 153-154]. При цьому, допуск до державної служби відбувається за таких умов: наявності французького громадянства, політичних прав, дотримання законів, позитивного ставлення до законів про службу в армії, фізичної адекватності обраній роботі [1, с. 537]. Щоправда, існують й позаконкурсні процедури набору персоналу, які включають: використання списків придатності, проведення фахових іспитів і навіть довільний відбір, є перелік вищих посад, призначення на які здійснюється за рішенням уряду [5, с. 75-76]; рівного доступу до публічної служби, який знайшов своє закріплення у ст. ст. 5 та 6bis Закону «Про права і обов'язки службовців», згідно якої громадяни держав-членів Європейського Співтовариства або інших, крім Франції, держав учасниць договору про Європейський економічний простір, мають право на доступ на умовах, передбачених загальним статутом, до служби у складі корпусів, у штатах і на посадах [6, с. 153-154], щоправда вказана норма містить певні застереження; принцип гендерної рівності, який опосередковано закріплений у ст. 6bis Закону «Про права і обов'язки службовців», відповідно до якої жодної різниці, прямої чи непрямої, не може бути між службовцями залежно від їх статі. Однак, різний вступ на службу для жінок і чоловіків можливий, як виняток, коли приналежність до тієї чи іншої статі становить визначальну умову виконання службових обов'язків [6, с. 156]; принцип персональної відповідальності службовця, що зафіксований у положеннях ст. ст. 29-30 зазначеного Закону: будь-яка провина, скоєна службовцем при виконанні або з приводу виконання ним службових обов'язків, є підставою для застосування дисциплінарного покарання, не виключаючи, у разі необхідності, покарання, передбаченого кримінальним законом ... [6, с. 156]; соціальної захищеності державних службовців – державним службовцям, наприклад, надаються щорічні відпустки, відпустки у зв'язку із хворобою, пологами і доглядом за дитиною, але на більш сприятливих умовах. Для них також передбачено систему соціального забезпечення, особливий пенсійний режим [7] тощо.

Окрім того, засади діяльності державних службовців у Франції визначаються за допомогою принципів: лояльності, безкорисливості, ефективності, професійності [3], – які тісно пов'язані між собою і реалізація яких у своїй сукупності забезпечує ефективне виконання державним службовцем функцій, покладених на нього законодавством, ефективність та стабільність державної служби у Франції.

Отже, зважаючи на останні зміни у вітчизняному законодавстві про державну службу, пов'язані із докорінним реформуванням доктрини адміністративного права, можна зауважити, що українське законодавство вже частково увібрало в себе досвід Франції у частині закріплення нових принципів державної служби (Закон України від 17 листопада 2011 року «Про державну службу»), що свідчить про те, що вітчизняні нормотворці врахували відповідний довід французьких колег, що, зокрема, знайшло свій вираз не тільки у закріпленні принципу професійності, але й, що важливо, механізму його реалізації в окремих

статтях та розділах нового закону про державну службу. Іншими словами, досвід Франції у цій сфері варто і надалі активно вивчати та запозичувати під час модифікації правових засад підгалузі державної служби, однак одночасно варто відмовитись від певної розпорошеності закріплення принципів державної служби у різних законах, що все ще є характерним для французького, німецького та італійського законодавства у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України. Академічний курс : Підруч. : У двох томах. / Ред. колегія : В.Б. Авер'янов (голова). – К. : Видавництво «Юридична думка», 2004. – . – Т. I. Загальна частина. – 2004. – 548 с.
2. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимошука В. П., Школика А. М. – К. : Конус-Ю, 2007. – С. 427–453.
3. Проект Twinning «Підтримка розвитку та вдосконалення системи підготовки державних службовців в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.center.gov.ua/storinki-twinning/twinning.html>.
4. Про статутні положення стосовно публічної служби держави : Закон Французької Республіки від 11 січня 1984 року // Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимошука В. П., Школика А. М. – К. : Конус-Ю, 2007. – С. 153–154.
5. Литвинцева Є. А. Державна служба в зарубіжних країнах / Є. А. Литвинцева. – М. : Изд-во РАГС. – 2004. – 226 с.
6. Про права і обов'язки службовців : Закон Французької Республіки від 13 липня 1983 року // Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимошука В. П., Школика А. М. – К. : Конус-Ю, 2007. – С. 153–166.
7. Административное право зарубежных стран: учеб. Пособие / Под ред. проф. А. Н. Козырина. – М. : Спарк, 1996. – 229 с.

Греца Я.В.,

*к.ю.н., доцент кафедри господарського права
Ужгородського національного університету*

Греца С.М.,

*викладач кафедри конституційного права і порівняльного правознавства
Ужгородського національного університету*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ПРИ СПЛАТІ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ

В сучасних умовах податки є суттєвим фактором впливу на фінансово - господарську діяльність підприємств, тому забезпечити нормальне здійснення господарської діяльності в умовах фінансової та економічної рецесії можливо лише при наявності розробленої ними кращої системи управління податками. При цьому суттєво зростає роль ефективного податкового планування, оптимізації податкового навантаження як складової оптимізації загальних витрат суб'єктів господарювання у складних економічних умовах. Вагоме місце в податковій системі займають непрямі податки, які істотно впливають на процес податкового планування. Запроваджуючи непрямі податки, Україна використала досвід багатьох країн світу, які вже багато років успішно застосовують таку форму оподаткування.

Саме цим і зумовлена актуальність теми досліджуваної нами проблематики.

Проблема податкового планування, особливо в процесі сплати непрямих податків, в правовому аспекті залишається однією з найменш досліджених у сучасній науці українського фінансового права. Основні розробки і дослідження в сфері податкового планування були проведені російськими вченими, такими як А.В. Бризгаліна, Т.А.Гусева, С.Г.Пепеляєв, Е.М.Циганкова. Теоретичні засади дослідження даної проблеми ґрунтуються на дослідженнях українських вчених Воронової Л.К., Заверухи І.Б., Орлюк О.П., Пришви Н.Ю.

Предметом нашого дослідження є саме правові аспекти правомірного зменшення податкового навантаження при сплаті непрямих податків за допомогою податкового планування.

Як з'ясує Орлюк О.П., оподаткування являє собою законне відчуження права власності [1, с.49]. На нашу думку, податкове планування є реальним виразом принципу недоторканості приватної власності і виступає гарантією від свавілля держави. Право платника податку оптимізувати свої платежі до бюджету не порушуючи при цьому закон не може ставитися під сумнів.

Можливість і необхідність податкового планування закладені в самому податковому законодавстві, яке передбачає різні системи оподаткування для різних видів діяльності та різних категорій платників податків, закріплює різні методи для визначення податкової бази і надає платникам різні податкові пільги.

Т.А.Гусева визначає податкове планування як діяльність з вибору побудови правових форм відносно до сплати податків і можливих варіантів їх інтерпретації в рамках діючого законодавства [2, с.39].

На думку С.Ф.Сутиріна, податкове планування – допустиме законодавством зниження загального податкового тягаря фізичних і юридичних осіб [3, с.131].

На наше переконання, суть податкового планування не можна зводити виключно до зменшення податкового навантаження, оскільки це більш комплексна категорія. Зменшення податкового навантаження є тільки одним із завдань податкового планування, а аж ніяк не його єдиною метою. При здійсненні податкового планування платник вирішує ряд інших важливих завдань – вибір зручнішої форми ведення обліку, складання звітності, спрощення процедур адміністрування податків, зменшення податкових ризиків. Однак і ці завдання не вичерпують суті податкового планування, вони більшою мірою розкривають поняття «податкова оптимізація», який цілий ряд науковців також безпідставно звужено розглядає тільки як сукупність заходів на зменшення податкового тиску.

Податкове планування можна визначити як складову економіко-правового планування діяльності платника податків, що передбачає систему заходів, спрямованих на забезпечення оптимізації оподаткування, аналіз та прогнозування податкових наслідків здійснення господарських операцій, рівня податкового навантаження, з урахуванням вимог податкового законодавства та тенденцій податкової політики держави.

На нашу думку, першоосною при здійсненні податкового планування є досконале знання і належне розуміння податкового законодавства. Крім того, найбільшу ефективність платник податків не порушує законодавства. У результаті цього такі дії не містять складу податкового правопорушення чи податкового злочину, а отже не тягнуть для платника податків правових наслідків у вигляді юридичної відповідальності [4, с.14].

Однак на практиці платники податків дуже часто відчувають на собі негативне ставлення податкових органів не тільки до легальних спроб зменшити розмір податкових платежів, а й до ситуації, коли розмір податкових платежів зменшується через об'єктивні економічні чинники. Найбільш яскраво це проявляється у так званій кампанії по боротьбі із збитковими підприємствами, яку проводять органи податкової служби. Прояви такої боротьби часто виходять за межі правового поля і втілюються, зокрема, у відмову приймати податкові декларації з від'ємним значенням об'єкту оподаткування (хоч це прямо заборонено законом), включення збиткового платника податку в «чорні списки», проведення різного роду перевірок і т.п.

Необхідно відмітити, що в останній час, особливо після прийняття Податкового кодексу України має місце тенденція щодо покращення стану справляння непрямих податків, в першу чергу ПДВ. Державою зроблено конкретні кроки щодо удосконалення його податкового механізму, зокрема запровадження автоматичного відшкодування ПДВ, завдяки якому, платникам, які мають право використовувати цей механізм, частково вдалося вирішити одну з найбільш проблем хронічного неповернення бюджетного відшкодування, що призводило до вимивання оборотних коштів. Крім того, таке автоматичне відшкодування великою мірою розв'язує проблеми корупції і так званих «відкатів» при поверненні податку з бюджету.

Не зважаючи на це, суворість податкового законодавства поряд з низьким технічним, технологічним та організаційним рівнем виробництва змушує підприємства через недостатній рівень фінансових надходжень і нестачу власних оборотних коштів шукати механізми уникнення сплати податків у бюджет [5, с.11].

На наше переконання, в контексті податкового планування завданням підприємств є не повне уникнення сплати податків до бюджету (в принципі, воно є неможливим та й в соціальному плані безвідповідальним), а максимально можливе зменшення податкового тиску, економія обігових коштів, виходячи із допустимих законом меж, засобів правового регулювання та схем організації бізнесу.

Взагалі, рівень сплати податків та добросовісність обох сторін цього процесу - платників податків і держави - свідчить про цивілізованість суспільства, бо податки - це плата за цивілізацію. З другого боку, держава зобов'язана проводити ефективну та зважену податкову політику. Головними критеріями податкової політики є економічна ефективність і соціальна справедливість. З одного боку, податки мають забезпечити сталу фінансову базу держави. з іншого – залишити достатньо коштів підприємствам і громадянам з метою забезпечення максимальної заінтересованості в результатах діяльності. Вся історія податкової політики зводиться до пошуків ідеалів оптимального оподаткування. При цьому, як зазначає В.Федосов, держава не може задовольнитися лише загальними пропорціями розподілу ВВП. Вона повинна враховувати інтереси кожного підприємства, кожного члена суспільства. Інакше кажучи, податкова політика ведеться за народним прислів'ям "щоб і вівці були цілі. і вовки ситі" [6, с.48].

Підводячи підсумки слід відмітити, що очевидно є необхідність використання в Україні досвіду країн ЄС, у яких пройшов процес зміни кейнсіанської концепції оподаткування, в основі якої лежала активна фіскальна політика держави, на неокласичну концепцію

податкової нейтральності, яка зумовлює не прямий, а побічний вплив держави на економіку за допомогою ринкових важелів.

Це означає, що податки повинні бути не тягарем для їх платників, а одним із стимулів розвитку національної економіки. Вони не повинні відігравати вирішального значення при прийнятті ділових рішень, від їх величини не повинен залежати вибір господарської діяльності і характер розподілу прибутку [3, 74].

В сучасних умовах назрала потреба в підвищенні прозорості процесу адміністрування непрямих податків. Домінування регулюючої функції податків, невисокі податкові ставки позитивно відображаються на стимулюванні підприємницької діяльності, збільшенні обсягу виробництва продукції, збільшенні споживання внаслідок зростання рівня доходів громадян. Крім того, не сприяє зниженню рівня цін та інфляції, збільшенню питомої ваги легального сектору економіки і відповідно, зменшенню її тіньового сектору.

Список використаних джерел:

1. Орлюк О.П. Фінансове право. – К.: Юріком Інтер, 2003. – 528 с.
2. Гусева Т.А. Налоговое планирование: концепция правового регулирования. – Орел: Орел ГТУ, 2007. – 326 с.
3. Сутырин С., Погорлецкий А. Налоги и налоговое планирование в мировой экономике. – СПб.: Полиус, 1998. – 577 с.
4. Тернова Л.В. Юридическая ответственность за нарушения налогового законодательства: теоретико-правовой анализ: автореф. дис... канд. юрид. наук /Л.В. Тернова. – М., 1999. – 23с.
5. Зарипов В. Оптимизация или уклонение? // Юрист – 2004. – № 16.
6. Податкова система України: Підручник / За ред. Федосова В.М. – К.: Либідь, 1994. – 464 с.

*Деріпаска А.І.,
студентка магістратури Інституту права
Донецького університету економіки та права*

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

На даному етапі розвитку виробництва об'єктом купівлі-продажу стає не тільки товар, а й інформація про нього. Закон України «Про інформацію» визначає інформацію як будь-які відомості та (або) дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Також цей закон визначає існування конфіденційної інформації, до якої відноситься інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень [1]. Інформація, на яку правомірно поширено режим комерційної таємниці, є різновидом конфіденційної інформації. Сьогодні комерційна таємниця є невід'ємним елементом ринкових відносин, якому притаманні такі негативні явища, як недобросовісна конкуренція, підприємницьке шпигунство, тощо.

Сучасний період соціально-економічного розвитку України, розвиток застосування комерційної таємниці, реформування економічних відносин, посилення глобальної конкуренції, розвиток інтеграційних процесів, а також виникнення в Україні необхідних економіко-правових умов для практичного використання режиму комерційної таємниці, її охорони та захисту викликає необхідність у нормативному регулюванні та закріпленні належним чином поняття комерційної таємниці – що зумовлює актуальність дослідження.

З набранням чинності Цивільного та Господарського кодексів України у 2004 році було порушено питання регулювання комерційної таємниці. Зокрема у ст. 505 Цивільного кодексу України передбачено, що комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з вилом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію [2]. Але, разом з тим, Цивільний кодекс України не встановлює правовий режим комерційної таємниці, порядок віднесення інформації до комерційної таємниці, підстави виникнення прав суб'єктів на комерційну таємницю, порядок доступу до неї, тощо.

Згідно зі статтею 155 Господарського Кодексу України, серед об'єктів прав інтелектуальної власності у сфері господарювання є комерційна таємниця. Зокрема, відповідно до ст. 36 Господарського Кодексу України, відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання, можуть бути визнані його комерційною таємницею [3].

Незважаючи на те, що поняття «комерційна таємниця» зустрічається у кількох нормативно-правових актах держави, що зазначені вище, єдиного підходу для трактування